

УДК 331.5.024.5:331.526

DOI: 10.31359/2312-3427-2019-4-2-81

О.В. Швець канд. екон. наук, докторант

alex_shves@ukr.net

Orcid :0000-0002-8619-7371

ПВНЗ «Міжнародний університет бізнесу і права» (м. Херсон)

СУЧАСНА СТРУКТУРА ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ - ЯК НАСЛІДОК РИНКОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В статті обґрунтовано зміст трансформаційних зрушень та сучасного стану структури зайнятості через призму економічних та регіональних диспропорцій, а також висвітлення основних тенденцій формування якісного трудового потенціалу працівників в умовах функціонування різних моделей розвитку економіки. Досліджено засади формування інноваційної моделі зайнятості. Проведений аналіз змісту трансформаційних зрушень в сучасній структурі зайнятості дав змогу їх систематизувати та виокремити найбільш типові риси, що характеризують сучасну сферу зайнятості: посилення глобальної конкуренції; зниження частки виробничого сектора й зростання сектора послуг; структурні зрушення в процесі переходу від сфери матеріального виробництва у сферу виробництва нематеріального знання; збільшення частки високотехнологічних виробництв, виникнення нових технологій та зміни в організації виробництва; збільшення попиту на високоосвічених, висококваліфікованих працівників, що мають високий інноваційний потенціал; поширення нестандартних форм зайнятості. Визначено типові ознаки сучасної інноваційної зайнятості.

Ключові слова: ринок праці, зайнятість, структура зайнятості економічна активність населення, робоча сила, трудові ресурси.

Постановка проблеми. Останні два десятиліття ознаменувалися суттєвими змінами в соціально-економічному розвитку України: відбувся перехід до ринкової економіки та її структурна перебудова, посилилась інтеграція національної економіки у світові ринки в умовах зростаючих глобалізаційних процесів. Ці зміни безпосередньо вплинули на всі сфери життя і діяльності суспільства, перш за все на зайнятість та формування ринку праці.

Ринок праці, зайнятість населення є найбільш динамічними елементами ринкової економіки. В них не тільки переплітаються інтереси працівників і роботодавців, але й відображаються економічні, політичні, демографічні, соціальні та інші процеси, зокрема особливості відтворення населення і формування людського капіталу, стан розвитку основних засобів, їхня конкурентоспроможність, організація виробництва товарів і послуг, які значною мірою впливають на попит та кваліфікацію працівників, рівень зайнятості і безробіття, соціальний захист та рівень життя населення [1].

Оскільки в сучасних умовах відносини зайнятості мають складну структуру, через вплив політико-економічної ситуації, яка характеризується триваючим спадом виробництва, фінансовою розбалансованістю економіки, недостатнім реформуванням господарського механізму, збільшенням обсягів внутрішньої міграції в умовах військового конфлікту, то проблемою є визначення, оцінювання та порівняння зайнятості населення. Інформація про стан зайнятості населення у регіонах є підґрунтям для розробки та втілення ефективної стратегії соціально-економічного розвитку окремого регіону та держави в цілому. Регіональний аналіз зайнятості населення дозволяє виявити розбіжності в умовах та обсягах застосування праці [2, 3].

Актуальними є проблеми сегментації зайнятого населення, удосконалення методологічних аспектів вимірювання зайнятості та її прогнозування. Це потребує подальшого удосконалення методичних засад дослідження для визначення стану та закономірностей подальшого розвитку зайнятості населення в регіональному та макроекономічному аспектах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі аналізу праць відомих учених Д. Богині, В. Васильченко, О. Волкової, П. Буряка, Б. Карпінського, В. Герасимчука, О. Грішнєвої, Г. Завіновської, А. Колота, Е. Лібанової, Г. Осовської, О. Крушельницької, В. Петюха, І. Петрова, Н. Нижник стосовно теми дослідження визначено, що проблемам соціально-трудова відносин, аналізу структури зайнятості та якості трудового потенціалу на вітчизняному ринку праці приділялася недостатня увага.

У сучасній науковій літературі сформовано різноманітні підходи до дослідження проблематики структури зайнятості та якості трудового потенціалу. Зазначені проблеми перебувають у центрі уваги економістів зі світовими іменами: М. Бруно, Р. Дорнбуша, О. Курно, К. Макконел, С. Брю, А. Маршал, М. Олсона, Дж. Сакса, Дж. Стігліца, С. Фішера та ін.

Проте є ще чимало резервів для подальших наукових досліджень у цій царині.

Формулювання цілей статті. Метою публікації є дослідження змісту трансформаційних зрушень та сучасного стану структури зайнятості через призму економічних та регіональних диспропорцій, а також висвітлення основних тенденцій формування якісного трудового потенціалу працівників, залучених до системи зайнятості тощо.

Виклад основного матеріалу досліджень. Соціально-трудова відносина зайнятості на ринку праці – це важлива складова частина соціально-економічної системи, що відображає соціальні, економічні, демографічні та політичні процеси, які відбуваються в суспільстві. З огляду на вищезазначене виникає необхідність державного регулювання відносин зайнятості на вітчизняному ринку праці з метою попередження деструктивних тенденцій та забезпечення соціально-економічної безпеки.

Серед нагальних проблем у структурі зайнятості населення виділяється недостатня економічна активність населення, значні обсяги нелегальної (тіньової) зайнятості, наявність кількісно-якісних диспропорцій між попитом на робочу силу та її пропозицією, регіональні диспропорції відтворення системи робочих місць, невідповідність якості робочої сили потребам розвитку економіки та соціальної сфери, недосконалість організаційно-правових, економічних механізмів та важелів регулювання трудової міграції [4].

Науковці виділяють наступні моделі розвитку економіки: індустріальна, постіндустріальна та інформаційна (сервісна). Особливості трансформаційних зрушень в сучасній структурі зайнятості в умовах функціонування кожної із зазначених моделей розвитку глобальних економічних систем представлено на рисунку.

Індустріальна модель економіки характеризується такими структурними зрушеннями на ринку праці та в сучасній структурі зайнятості: підвищенням попиту на кваліфікованих робітників з інструментом в умовах посилення автоматизації виробництва, спеціалізації; посиленням трудової мобільності населення; підвищенням ролі освіти та кваліфікації; урбанізацією; формуванням інституцій та культурних цінностей (освіти); регулюванням відносин за допомогою контракту найму; збереженням значної частки низькокваліфікованої праці; неефективною структурою економіки; низькою інноваційною активністю підприємств та населення; надмірною диференціацією населення за доходами; слабкою мотивацією до праці; тінізацією доходів [5].

МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Індустріальна

- підвищення попиту на кваліфікованих робітників з інструментом в умовах посилення автоматизації виробництва, спеціалізації;
- посилення трудової мобільності населення;
- підвищення ролі освіти та кваліфікації;
- урбанізація;
- формування інституцій та культурних цінностей (освіти);
- регулювання відносин за допомогою контракту найму;
- збереження значної частки низькокваліфікованої праці;
- неефективна структура економіки;
- низька інноваційна активність підприємств та населення;
- надмірна диференціація населення за доходами;
- слабка мотивація до праці;
- тінізація доходів.

Постіндустріальна

- підвищення попиту на професіоналів та фахівців;
- посилення інтелектуалізації виробництва та інформатизації суспільства;
- звуження демографічного базису;
- посилення ролі інтелектуальної праці;
- потреба в оновленні знань;
- розвиток інформаційної інфраструктури;
- взаємодія між державними та приватними інституціями;
- розвиток соціального партнерства;
- посилення індивідуалізації;
- підвищення рівня адаптованості кадрів до інноваційних змін (особливо в ІТ-секторі, науці);
- поширення інформаційних технологій в умовах глобалізації.

Інформаційна (сервісна)

- підвищення попиту на професіоналів та фахівців;
- посилення інтелектуалізації виробництва та інформатизації суспільства;
- звуження демографічного базису;
- посилення ролі інтелектуальної праці;
- потреба в оновленні знань;
- розвиток інформаційної інфраструктури;
- взаємодія між державними та приватними інституціями;
- розвиток соціального партнерства;
- посилення індивідуалізації;
- підвищення рівня адаптованості кадрів до інноваційних змін (особливо в ІТ-секторі, науці);
- поширення інформаційних технологій в умовах глобалізації.

Особливості трансформаційних зрушень в сучасній структурі зайнятості в умовах функціонування моделей розвитку економіки

Але й індустріальна модель виявилася недосконалою. Недоліками, що мотивували до подальшої трансформації структури зайнятості та зміни моделі економіки, є: надмірна диференціація населення за доходами; слабка мотивація до праці; тінізація доходів; незахищеність неформально зайнятих; нерозвиненість соціальної відповідальності бізнесу; невідповідність знань та умінь випускників до вимог роботодавців; незацікавленість у підвищенні кваліфікації; збереження значної частки низькокваліфікованої праці; неефективна структура економіки; низька інноваційна активність підприємств та населення.

На зміну індустріальної моделі економіки прийшла постіндустріальна модель, якій притаманні наступні риси: підвищення попиту на професіоналів та фахівців; посилення інтелектуалізації виробництва та інформатизації суспільства; звуження демографічного базису; посилення ролі інтелектуальної праці; потреба в оновленні знань; розвиток інформаційної інфраструктури; взаємодія між державними та приватними інституціями; розвиток соціального партнерства; посилення індивідуалізації [6].

Постіндустріальна модель характеризується підвищенням попиту на професіоналів та фахівців; посиленням інтелектуалізації виробництва та інформатизації суспільства; звуженням демографічного базису; посиленням ролі інтелектуальної праці; зростаючою потребою в оновленні знань; розвитком інформаційної інфраструктури; взаємодією між державними та приватними інституціями; розвитком соціального партнерства; посиленням індивідуалізації; підвищенням рівня адаптованості кадрів до інноваційних змін (особливо в ІТ-секторі, науці); поширенням інформаційних технологій в умовах глобалізації.

Саме ці зміни впливають на зміни стратегічних секторів національних економік на сучасному етапі розвитку, а також є основними причинами трансформаційних зрушень в сучасній структурі зайнятості на ринку праці.

Сучасну модель розвитку економіки – інформаційна (сервісна) – характеризують такі ознаки: збільшення попиту на висококваліфіковані кадри з високим рівнем адаптивності, інноваційності, мобільності в контексті постійного розвитку інформаційних технологій; посилення ролі безперервної освіти; впровадження інноваційних технологій надання освітніх послуг; здійснення соціальних реформ для розвитку високотехнологічних інституцій та культури; активізація процесу

ефективного перерозподілу функцій між державними та недержавними інституціями; розвиток публічно-приватного партнерства; поширення соціальної відповідальності бізнесу; розвиток інноваційних засад соціально-трудова відносин [7].

Слід зазначити, що в різних країнах світу тільки починається трансформаційний перехід від індустріальної моделі до постіндустріальної моделі економіки, від постіндустріальної моделі до інформаційної, що обумовлено різним рівнем готовності до трансформаційних змін – людським розвитком, розвитком соціального капіталу, підвищенням глобалізаційних процесів, збільшенням інновацій, забезпеченням високого рівня економічної свободи, стимулюванням підприємницької активності. Що стосується України, то сучасна система зайнятості зберігає характерні риси індустріальної системи і, незважаючи на спроби активізувати процес її трансформації, досі неможливо говорити про остаточний перехід країни до постіндустріальної системи зайнятості. Проблеми безробіття, неформальної зайнятості, незадоволеність умовами та якістю праці, неузгодженість інтересів учасників соціально-трудова відносин, відсутність прямого зв'язку між продуктивністю праці й винагородою унеможливають перехід індустріальної системи зайнятості до постіндустріальної системи [8, с. 93].

В сучасних умовах посилюється необхідність переходу від рекреаційної до інформаційної моделі зайнятості (з урахуванням структурних трансформацій ринку праці), оскільки поступово звужується демографічний базис функціонування ринку праці; відбуваються технологічні зміни, пов'язані з глобалізацією світового економічного та інформаційного простору; поширюються нестандартні форми зайнятості; збільшується зайнятість у сфері послуг.

Отже, хоча негативні тенденції розвитку виробництва в Україні поки не викликають адекватного скорочення зайнятості, процеси, які відбуваються в соціально-економічній сфері, призводять до поглиблення структурних диспропорцій між попитом на працю та її пропозицією. У зрушеннях, що сталися на ринку праці, важко виокремити вплив різних чинників: глибоких кризових процесів в економіці, політиці, духовній сфері, на тлі яких здійснюються реформи; заходів економічної політики уряду тощо. Цілком обґрунтовано можна лише вказати на посилення взаємозв'язку і взаємозалежності економічних, демографічних і соціальних процесів, яке виявляється зокрема в тому, що в сучасних умовах

економічні процеси дедалі чіткіше набувають соціальної та демографічної форми. Взаємодія різних чинників впливу на ринок праці значною мірою пояснює ірраціональні, з погляду теорії ринку, мотиви, які формують пропозицію праці та попит на неї.

Забезпечити суттєве зростання конкурентоспроможності української економіки має перехід до моделі інноваційного розвитку, проголошений на рівні державної стратегії [9]. Джерелом економічного зростання повинні стати наукові знання, технологічні інновації та інформація, що забезпечить утвердження України як високо розвинутої держави, здатної гідно інтегруватися в європейський та світовий простір.

Інноваційним фактором економічного розвитку стає формування нового типу працівника, який має достатній рівень освіти, кваліфікації, здібностей, трудових навичок та вмінь і здатний забезпечити функціонування та подальший його розвиток на основі досягнень науки і техніки. Таким чином, необхідною передумовою і складовою розбудови в Україні інноваційної моделі розвитку є висока конкурентоспроможність та ефективне використання наявного трудового потенціалу [10].

Формування інноваційної моделі зайнятості передбачає підвищення інтелектуалізації праці, збільшення її творчої складової, нарощення багатопрофільності праці, а також збільшення кількості праці, витраченої на створення та обробку інформації й виникнення нового виду праці – інформаційної. Результати праці стають все більш невідчужуваними від її власника. І саме ця риса, з точки зору суспільних відносин, є ключовою відмінністю соціально-трудових відносин інноваційного суспільства від усіх попередніх, які були накопичені за тисячоліття розвитку суспільства [11, с.51].

Інноваційний розвиток економіки нерозривно пов'язаний з інформатизацією економіки. Інформатизація більшості сфер суспільного життя та діяльності проявляється у подоланні кордонів для обміну інформацією у глобальному просторі; зростанні можливостей збору, обробки, зберігання, передачі інформації та доступу до неї; розширенні доступу до інформації для різних сфер людської діяльності; загостренні проблеми інформаційної нерівності й бідності, як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівнях; появі нових форм зайнятості населення та збільшенні попиту на людські ресурси, що володіють компетенціями виконувати інформаційні та інтелектуально-емні види робіт. До таких видів робіт належать робота у сфері управління, фінансів, юриспруденції,

маркетингу, наукової та освітньої діяльності, ЗМІ, охороні здоров'я, культури тощо. Саме масштаби інтелектуальної діяльності у розвинутих країнах свідчать про формування інноваційної економіки та відповідної моделі зайнятості. У цьому контексті зростає значення інтелектуальної праці як невід'ємної частини інноваційної економіки.

Розвиток інноваційної моделі розвитку національної економіки може бути забезпечений на основі розширення спектру дії інноваційно орієнтованих форм підприємницької діяльності, запровадження відповідної інноваційної інфраструктури, посилення матеріальної та нематеріальної мотивації до складної, креативної праці. Інноваційною виступає така модель розвитку країни, яка безпосередньо ґрунтується на отриманні нових наукових результатів та їх технологічному впровадженні у виробництво, забезпечуючи приріст ВВП за рахунок виробництва та реалізації наукоємної продукції та послуг, якій притаманні наступні риси [12]:

- направленість державної політики та нормативно-правового забезпечення на стимулювання інноваційної діяльності;
- пріоритетний розвиток таких сфер, як електронна промисловість, виробництво комп'ютерів та програмного забезпечення, інформаційних послуг, нано- та біотехнологій;
- перехід до інтелектуального характеру праці;
- пріоритетність державної підтримки освіти, науки та саморозвитку.

На сучасному етапі альтернативи інноваційному розвитку в Україні немає. Разом з тим, слід зазначити, що сучасна інноваційна зайнятість характеризується такими типовими ознаками [13]:

- скорочення зайнятості в обробній промисловості і зростанням зайнятості в сфері соціальних послуг («сервісна» зайнятість);
- створення, поширення та використання інновацій (технологічних, управлінських, організаційних, інформаційних, соціальних); інформатизація та інтелектуалізація праці;
- поява нового типу працівника на ринку праці (якому притаманні креативність, швидкість отримання нових знань, інновацій, швидкість адаптації до нових вимог економіки), лідерство за показниками освіченості населення і зайнятих, розвиток нових форм зайнятості (фрілансерство, агентська зайнятість, тимчасова зайнятість, «мережева» зайнятість).

Загалом, інноваційна зайнятість є складним поняттям, що інтегрує декілька різних векторів та шарів інноваційних трансформацій: інновацій у сфері техніки та матеріалів, технологічних та інформаційних інновацій, економічних інновацій – у частині нових форм та способів підприємництва, соціальних та культурних інновацій – у частині нових форм індивідуальної та групової взаємодії, ідей та естетики особистісного та колективного самовираження.

Водночас слід враховувати, що інноваційна зайнятість передбачає необхідність отримання працівником нових знань, тобто розвиток творчих здібностей для застосування інновацій; появу нових форм зайнятості, особливо у галузях, які використовують інновації, а саме – у сфері послуг (фінансових, інформаційних і ін.); сприяє людському розвитку та навчанню упродовж усього життя і отриманню навичок; забезпечує ефективну реалізацію людського потенціалу та гідний людський розвиток [14, 17,18].

Виходячи з вищезазначеного, доцільно поняття «трансформація структури зайнятості» визначати як соціально-економічний процес якісних перетворень її структурних елементів і взаємозв'язків, що характеризується змінами параметрів зайнятості населення: загострення конкуренції, розширення нових форм зайнятості, підвищення мобільності економічно активного населення тощо.

Проведений аналіз змісту трансформаційних зрушень в сучасній структурі зайнятості дав змогу їх систематизувати та виокремити найбільш типові риси, що характеризують сучасну сферу зайнятості: посилення глобальної конкуренції; зниження частки виробничого сектора й зростання сектора послуг; структурні зрушення в процесі переходу від сфери матеріального виробництва у сферу виробництва нематеріального знання; збільшення частки високотехнологічних виробництв, виникнення нових технологій та зміни в організації виробництва; збільшення попиту на високоосвічених, висококваліфікованих працівників, що мають високий інноваційний потенціал; поширення нестандартних форм зайнятості.

Таким чином, в рамках трансформаційних зрушень в сучасній структурі зайнятості виникають нові та нестандартні форми зайнятості, що є необхідним процесом, який сприятиме створенню додаткових конкурентних переваг для роботодавців, підвищенню якості трудового життя для працівників. За таких умов необхідно окреслити позитивні результати від поширення нових та нестандартних форм зайнятості:

- *на державному рівні* результати від поширення нових та нестандартних форм зайнятості реалізуються у: макроекономічній стабільності; стабілізації сукупного попиту; розробці заходів для ефективного реагування на структурні зрушення; розвитку та поширенні соціального підприємництва; забезпеченні ефективної зайнятості; підвищенні продуктивності праці та якості трудового життя [15,16]; забезпеченні економічного розвитку країни; сприяння розвитку високого освітнього рівня;

- *на рівні роботодавців* позитивні результати полягають у: якісно новому розвитку трудового потенціалу підприємства; збільшенні прибутковості підприємства; підвищенні рівня мобільності та інноваційності кадрового потенціалу підприємства; підвищенні якості трудового життя працівників та продуктивності їх праці; формуванні у робітників необхідного рівня компетенцій, професійних знань, вмінь та навичок для роботи з новими технологіями виробництва; підвищенні рівня соціальної відповідальності підприємств;

- *на рівні індивідів* результати від поширення нових та нестандартних форм зайнятості виражаються у: підвищенні їх професійного та освітнього рівнів, а також конкурентоспроможності на ринку праці; можливості розвитку та накопичення особистого інтелектуального та творчого капіталу; зростанні рівня та якості трудового життя; забезпеченні професійного та кар'єрного росту в умовах більш ефективного використання отриманих знань, умінь та навичок; підвищенні рівня задоволеності кожного окремого індивіда своєю професійною діяльністю, успішністю, оплатою та умовами праці; підвищенні рівня соціальної відповідальності кожного окремого індивіда тощо.

Перспективи розвитку національного ринку праці, а отже, формування ефективної структури зайнятості на територіальному та міжгалузевому рівнях залежать від вибору сценаріїв розвитку національного ринку праці, один з яких передбачає формування моделі, що базується на використанні ресурсних конкурентних переваг, інший – на мобілізації чинників інноваційного розвитку. Вибір першого сценарію розвитку неминує призведе до підвищення ризиків консервації моделі «дешевої робочої сили», збереження значної частки неконкурентоспроможних робочих місць та неефективного використання трудового потенціалу. Другий сценарій відкриває нові перспективи для економічного зростання, але водночас потребує значних зусиль щодо

реструктуризації зайнятості, збільшення частки інноваційних робочих місць у промисловості, сфері послуг, транспорті та сільському господарстві. Ризиками цього сценарію є можливе зростання структурного безробіття і тимчасове зниження рівня доходів працюючого населення. Проте лише його реалізація забезпечить у перспективі конкурентоспроможність національної економіки та гідний рівень життя населення.

Висновки. Виявлені проблеми та особливості функціонування сфери зайнятості в Україні в сучасних трансформаційних умовах вимагають розробки та впровадження ряду заходів, спрямованих на формування стійкої системи соціального партнерства. Реалізація моделі взаємодії місцевих органів влади, бізнесу та соціуму в напрямі регулювання ситуації на регіональних ринках праці на засадах партнерства дозволить забезпечити: визначення критеріїв ефективності взаємодії влади, бізнесу та соціуму на умовах партнерства; формування ідеології і культури соціального партнерства в широкому розумінні; усунення чинників соціально-економічної напруженості в суспільстві; створення сприятливого інвестиційного клімату; формування середнього класу суспільства; підвищення рівня добробуту населення регіону; підвищення ефективності виробництва та конкурентоспроможності; сприяння розвитку малого та середнього бізнесу; оздоровлення морального клімату в суспільстві, подолання корупційності, забезпечення законності й правопорядку, відновлення довіри до державних інститутів та державних службовців; демонополізація товарних та ресурсних ринків, створення конкурентного середовища; підвищення продуктивності праці; покращення структури людського капіталу; підвищення суспільного добробуту.

Бібліографічний список.

1. Онікієнко В.В. Ємельяненко Л.М.,Ткаченко Л.Г. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи: [монографія]. К.: РВПС України НАН України, 2007. 286 с.
2. Бесчастна Д.О. Аналіз ринку праці у сучасних умовах економічних змін. Ефективна економіка. 2016. №6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5046>.

3. Skupskyi R.M., Melnychuk L.S., Shcherbata M.Y. Methodological aspects of labor potential use and regional demographic problems: Scientific bulletin of Polissia. Chernihiv: ChNUT, 2017. № 1 (9). P. 103-109.

4. Рижих В., Морозова Н.Г. Особливості структури зайнятості та проблеми якості трудового потенціалу на вітчизняному ринку праці: аспекти державного регулювання. Державне управління та місцеве самоврядування. 2018. Вип. 3(38). С. 84-92.

5. Санкова Л. В. Развитие занятости инновационного типа: проблемы и перспективы. URL: http://www.rusnauka.com/12_EN_2008/Economics/31171.doc.htm.

6. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования. Пер. с англ. М.: Academia, 1999. 548 с.

7. Белл Д. Социальные рамки информационного общества. Новая технократическая волна на западе. М.: Прогресс, 1986. С. 330-342.

8. Лаушкін О. М. Трансформація зайнятості в умовах нової економіки: дисертація на здобуття наукового ступ. канд. екон. наук (08.00.07). Донецький національний університет. Вінниця. 2015. 373 с.

9. Пирожков С. І. Демографічний фактор у глобальній стратегії розвитку України. Демографія та соціальна економіка. 2004. №1-2. С. 5-20.

10. Ruslan Mudrak, Iryna Nyzhnyk, Volodymyr Lagodiienko, Nataliia Lagodiienko Impact of Seasonal Production on the Dynamics of Prices for Meat and Dairy Products in Ukraine. TEM Journal. Volume 8, Issue 4, Pages 1159-1168.

11. Шаульська Л.В. Розвиток економіки знань як передумова трансформації сфери зайнятості. Теоретичні і прикладні проблеми моделювання сталого розвитку економічних систем : монографія / [за ред. Т. В. Орехової]. Донецьк : Сучасний друк, 2013. С. 415-421.

12. Мудрак Р.П., Лагодієнко В.В., Лагодієнко Н.В. Вплив сукупних витрат на обсяги національного виробництва. Економічний часопис – XXI. -2018, - №172(7-8), -С. 44-50.

13. Колот А. М. Інноваційна праця та інтелектуальний капітал у системі факторів формування економіки знань. Україна: аспекти праці. 2007. № 4. С. 4–9.

14. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь. За заг. ред. В. М. Гейця та ін.; НАН України. К., 2015. 336 с.

15. Рябуха М.С. Проблеми формування та використання кадрового потенціалу в сільському господарстві / М.С. Рябуха // ЕКОНОМІКА АПК - № 10. - 2009. С. 132 - 146.

16. Пономарьова М.С. Матеріальне стимулювання праці в економічному механізмі розвитку сільськогосподарських підприємств / М.С. Пономарьова // Автореферат. Харк.нац.аграр.ун.-т. - Харків, 2011. - 20 с.

17. Пономарьова М.С. Значення мотивації та матеріального стимулювання праці в системі соціально-економічних відносин / Матеріали підсумкової наук.- практи. конф. професорсько-викладацького складу, аспірантів і здобувачів ХНАУ ім. В.В. Докучаєва / ХНАУ. – Харків, 2016. С 128-130

18. Шовкун Л.В. Вплив системи управління на ефективність використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств // Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія „Економічні науки”- 2017 - № 2. - С. 139.

Швец А.В. Современная структура занятости населения - как следствие рыночных трансформаций. В статье обосновано содержание трансформационных сдвигов и современного состояния структуры занятости через призму экономических и региональных диспропорций, а также освещение основных тенденций формирования качественного трудового потенциала работников в условиях функционирования различных моделей развития экономики. Исследована основы формирования инновационной модели занятости. Проведенный анализ содержания трансформационных сдвигов в современной структуре занятости позволил их систематизировать и выделить наиболее типичные черты, характеризующие современную сферу занятости: усиление глобальной конкуренции; снижение доли производственного сектора и рост сектора услуг структурные сдвиги в процессе перехода от сферы материального производства в сферу производства нематериального знания; увеличение доли высокотехнологичных производств, возникновения новых технологий и изменения в организации производства; увеличение спроса на высокообразованных, высококвалифицированных работников, имеющих высокий инновационный потенциал; распространение нестандартных форм занятости. Определены типичные признаки современной инновационной занятости.

Ключевые слова: рынок труда, занятость, структура занятости экономическая активность населения, рабочая сила, трудовые ресурсы.

Shvets A.V. The current structure of employment of the population - as a consequence of market transformations. The article substantiates the content of transformational shifts and the current state of employment structure through the prism of economic and regional disparities, as well as highlighting the main tendencies of formation of quality labor potential of employees in the conditions of functioning of different models of economic development. The principles of formation of innovative employment model are investigated. The typical features of modern innovative employment are identified.

The analysis of the content of transformational shifts in the modern employment structure has allowed them to systematize and distinguish the most typical features that characterize the modern sphere of employment: increased global competition; decrease in the share of the manufacturing sector and growth of the service sector; structural changes in the process of transition from the sphere of material production to the sphere of production of intangible knowledge; an increase in the share of high-tech industries, the emergence of new technologies and changes in production organization; increasing demand for highly educated, highly skilled workers with high innovation potential; the proliferation of non-standard forms of employment.

Implementation of the model of interaction of local authorities, business and society in the direction of regulating the situation on regional labor markets on the basis of partnership will allow to provide: determination of criteria of effectiveness of interaction of government, business and society on the terms of partnership; forming the ideology and culture of social partnership in a broad sense; elimination of factors of socio-economic tension in society; creation of a favorable investment climate; formation of the middle class of society; raising the level of welfare of the region's population; improving production efficiency and competitiveness; promoting small and medium-sized businesses; improving the moral climate in society, overcoming corruption, ensuring law and order, restoring confidence in state institutions and civil servants; demonopolization of commodity and resource markets, creation of competitive environment; increase of labor productivity; improving the structure of human capital; raising public welfare.

Keywords: labor market, employment, employment structure economic activity of the population, labor force, labor resources.

Стаття надійшла до редакції: 18.09.2019 р.